

Związek 22 gmin dla czystej Wisłoki

Związek Gmin Dorzecza Wisłoki, poprzez skuteczne i efektywne pozyskiwanie środków zagranicznych, wpływa na długofalowy, realizowany z poszanowaniem przyrody i praw człowieka rozwój regionu tak, aby uwzględnić potrzeby zarówno współcześnie żyjących ludzi, jak i przyszłych pokoleń.

Od 25 lat Związek Gmin Dorzecza Wisłoki aktywnie działa na rzecz poprawy stanu środowiska, w przekonaniu, że czyste środowisko warunkuje rozwój regionu i przyczynia się do poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Związek zrzesza 22 gminy i miasta położone na obszarze województw podkarpackiego i małopolskiego w granicach pięciu powiatów: dębickiego, gorlickiego, jasielskiego, krośnieńskiego i tarnowskiego, obejmujących obszar prawie 2000 km², zamieszkały przez 300 tys. osób. Do tej pory Związek zrealizował projekty o łącznej wartości ponad 525 mln zł.

Inwestycje

Wysoko wyspecjalizowana kadra dzięki harmonijnej współpracy z gminami na przestrzeni lat realizuje zarówno duże projekty inwestycyjne, jak i mniejsze inicjatywy. Związek działa jak centrum usług wspólnych, starając się jak najbardziej odciążać lokalne samorządy, przyjmując na siebie część działań inwestycyjnych, pozyskiwanie funduszy, koordynację projektów, a także współpracę z darczyńcami i partnerami.

Związek realizuje głównie projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, ale również projekty z obszaru odnawialnych źródeł energii (instalacje solarne, instalacje fotowoltaiczne, wymiana kotłów, termomodernizacja budynków użyteczności publicznych). Największym projektem realizowanym w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest „Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki”, składający się z czterech etapów, realizowany na przestrzeni lat 2005-2023.

Obecnie największym projektem realizowanym przez Związek jest „Realizacja inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki”. Celem tego przedsięwzięcia jest zwiększenie zdolności lokalnej społeczności do ograniczania emisji i adaptacji do zmian klimatu na obszarze 17 z 22 gmin należących do ZGDW poprzez realizację inwestycji w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury oraz przeprowadzenie kampanii edukacyjno-świadomościowej.

Edukacja ekologiczna

Jednym z priorytetów działalności Związku są działania polegające na budowaniu wiedzy i świadomości ekologicz-

nej, które prowadzone są od początku powstania Związku i przybierają różne formy, głównie w ramach współpracy z dziećmi i młodzieżą z terenu gmin członkowskich Związku. Do tej pory w działania z zakresu edukacji ekologicznej włączyło się blisko 18 000 przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych z 257 placówek. Celem tych działań jest nie tylko informowanie, ale także kształtowanie prawidłowych postaw proekologicznych, ponieważ zapobieganie degradacji środowiska wymaga zmiany naszych codziennych zachowań.

Działalność Związku w zakresie edukacji ekologicznej, skierowana do uczniów, pracowników gmin, nauczycieli i dorosłych mieszkańców, to m.in. liczne kampanie informacyjne, warsztaty, webinary, wyjazdy studyjne oraz konkursy o tematyce ekologicznej. Ważnym wydarzeniem realizowanym w ramach edukacji ekologicznej jest cykliczna akcja pn. „Słoneczne Dni ze Związkiem Gmin Dorzecza Wisłoki”, w której od 11 lat corocznie uczestniczy ok. 4500 uczniów z około 200 szkół.

Kolejny etap rozwoju

Jednym z najnowszych działań Związku jest porozumienie terytorialne dla obszaru „Dorzecze Wisłoki” na lata 2022-2030, podpisane 9 października 2023 roku. Porozumienie to efekt trwających ponad trzech lat skoordynowanych działań Związku Gmin Dorzecza Wisłoki oraz 32 gmin (nie wszystkie należą do Związku) i 3 powiatów z terenu województw podkarpackiego i małopolskiego, leżących w dorzeczu Wisłoki, zamieszkiwanych przez 440 tys. mieszkańców, które uznały, że ich szansą jest realizacja działań składających się na polską i europejską inicjatywę – Zielony Ład.

Zwieńczeniem wspólnych działań jest przygotowana Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Dorzecza Wisłoki na lata 2022-2030. Strategia stanowi instrument koordynacji rozwoju jednostek samorządu terytorialnego tworzących „Dorzecze Wisłoki”. Dokument wyznacza i charakteryzuje najistotniejsze obszary z punktu widzenia realizacji zadań rozwojowych samorządów lokalnych, w szczególności w obszarze sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej, oraz na nowo definiuje kierunki polityki rozwojowej samorządów.

Andrzej Czernecki

przewodniczący Zarządu Związku Gmin Dorzecza Wisłoki

2023 rokiem spraw niezłałatwionych

Przełom roku to zawsze naturalna okazja do podsumowań tego, co za nami, i jednocześnie do tego, by budować projekcje na kolejny rok.

Mijający rok dla branży komunalnej to raczej okres spraw niezłałatwionych niż wielkich przełomów. Sporo też było spraw w toku, niezłałatwionych do końca lub złałatwionych odmiennie w stosunku do oczekiwań przedsiębiorców.

Co się nie powiodło?

Dobrym przykładem sprawy niezłałatwionej jest kwestia rozszerzonej odpowiedzialności producenta, od lat stawianej przez branżę jako priorytet, który mógłby istotnie wpłynąć na funkcjonowanie rynku i uzdrowić wiele wadliwie działających dzisiaj ogniw całej gospodarki odpadami w Polsce. Tymczasem ROP-u jak nie było, tak nie ma, za to mamy zbudowany na poziomie ustawy system kaucyjny, który bez ROP-u będzie przecież działał wadliwie i mało skutecznie.

Kolejną kwestią, która niewątpliwie pozostanie aktualna, będzie dążenie do urynkowania odbioru i zagospodarowania odpadów poprzez napisanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od nowa. Pomimo zgłaszania takiej potrzeby na dzień dzisiejszy nie widać na horyzoncie żadnych ruchów ani zapowiedzi, które sugerowałyby, że prace nad tymi zmianami są w planie. Tymczasem ustawa w obecnym kształcie, która pozwala na „udzielanie zamówień” zamiast wymagać od samorządów stosowania procedur przetargowych, prowadzi do likwidacji rynku i konkurencji, a przede wszystkim nie gwarantuje efektywnego wydawania pieniędzy mieszkańców przekazywanych do gmin w ramach tzw. opłaty śmieciowej. Z rynku znika coraz więcej firm, topnieje konkurencja, a przewagę zyskują podmioty publiczne zwolnione z konieczności konkurowania i oferowania najlepszej usługi w najlepszej cenie. To bezpośrednio wpływa na poziom usług i cen, a nade wszystko skazuje rynek na głęboką monopolizację, na której zawsze najbardziej tracą ostateczni odbiorcy usług.

In house

Podobnie wygląda sytuacja w zakresie zmiany przepisów dotyczących udzielania zamówień w formule in house oraz postulatu wprowadzenia realnego mechanizmu „testu konkurencyjności”. Coraz częstsze wykorzystywanie zamówień in house w sposób instrumentalny – w przypadkach, gdzie funkcjonują przedsiębiorcy zainteresowani realizowaniem zadań dla gmin – stanowi realne zagrożenie dla funkcjonowania szeregu firm z branży komunalnej i będzie prowadzić do całkowitej likwidacji istniejącej jeszcze na rynku konkurencji. Mimo że skutki działania regulacji in house są już wyraźnie widoczne, wciąż obecne jest dążenie części środowisk samorządowych do liberalizacji przepisów umożliwiających stosowanie tego rodzaju zamówień. Środo-

wisko przedsiębiorców już dawno sformułowało oczekiwanie wprowadzenia w przepisach jasnej zasady, zgodnie z którą udzielanie zamówienia typu in house byłoby możliwe wyłącznie w sytuacjach ekstreordynaryjnych, tj. takich, w których usługi odbioru, zagospodarowania lub odbioru i zagospodarowania odpadów faktycznie nie można pozyskać na rynku w oparciu o procedurę konkurencyjną, tj. w przypadku braku ofert.

Obciążenia administracyjne

Tematem „starym”, a jednocześnie takim, który być może powinien zostać zgłoszony z większą niż dotąd mocą, jest dążenie do zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla inwestycji związanych z gospodarowaniem odpadami. Wydaje się, że konieczne w tym zakresie będą zmiany w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹. Przedsiębiorcy chcą mieć szansę zmieniać się, ulepszać swoje zakłady, modernizować instalacje i wdrażać nowe rozwiązania w działalności, którą prowadzą. Obecnie za sprawą niezłyciowych przepisów każda, nawet najdrobniejsza zmiana w prowadzonej działalności wymaga przebrnięcia przez długotrwałe i skomplikowane procedury administracyjne, dotyczące w szczególności decyzji środowiskowych. W wielu przypadkach wysiłek biurokratyczny podejmowany przez organy i przedsiębiorców jest dalece nieproporcjonalny i nieefektywny w stosunku do zamierzeń inwestycyjnych.

Koniecznością też pozostanie zdecydowane przeciwdziałanie przeregulowaniu branży. System gospodarowania w Polsce, za sprawą zbyt rozbudowanego systemu prawnego, nie jest w stanie funkcjonować prawidłowo i efektywnie.

Z całą pewnością na tempo i kierunek prac zarówno rządowych, jak i sejmowych miała wpływ kampania wyborcza, za sprawą której wiele tematów zostało odłożonych na później. Wiele wskazuje na to, że postulaty środowiska przedsiębiorców, formułowane w 2023 r., z dobrodziejstwem inwentarza przejdą na rok 2024 i nadal będą zasługiwały na uwagę i obronę.

Agnieszka Fiuk

członek Rady Programowej Izby Branży Komunalnej

ŹRÓDŁO

1. Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (DzU z 2008 r. nr 199, poz. 1227).